

Esitys Ylen julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioivalle työryhmälle

**Hannu Nieminen
Helsingin yliopisto
8.3.2024**

Rakenne

- 1. Ylen merkitys suomalaiselle demokratialle**
- 2. Kiristynvä kilpailu kaupallisen median kanssa**
- 3. Ylen isot haasteet**
- 4. Yle-lain muutostarpeet ja rahoitus**

1. Ylen julkisen palvelun merkitys suomalaisille

- Lähtökohtana kansalaisten tasavertainen oikeus tietoon ja ajatuksiin (perusoikeudet: PeLa 12§; ECHR Art. 11 Art.; EU:n perussopimus Art. 11)
 - Sisältää tasavertaisen oikeuden vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia kenenkään siihen puuttumatta
 - Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan
- EU:n uusi medianvapaussäädös (2024), mm. johdannon kappaleet 18 ja 18a sekä artikla 5:
 - ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisilla tiedotusvälineillä on riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat monivuotiset taloudelliset resurssit niiden julkisen palvelun tehtävän ja sen tavoitteiden täyttämiseen.
 - Näiden resurssien ja niiden myöntämisprosessin on perustuttava etukäteen vahvistettuihin avoimiin kriteereihin, ja niiden on turvattava toimituksellinen riippumattomuus ja mahdollistettava samalla mediapalvelujen kehittäminen uusia yleisön kiinnostuksen kohteita tai uusia sisältöjä ja medioita sekä teknistä kehitystä varten.”

- Julkisen palvelun median merkitys kansalaisten tiedollisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumiselle
 - Kansainvälinen vertailu: maat, joissa on vahva julkisen palvelun media, ovat kärjessä myös demokratian toteutumisessa (**taulukko 1**)
 - Suomi ja muut Pohjoismaat johtavat tässä vertailussa (**taulukko 2**)
 - Luottamus Yleen ja tyytyväisyys Ylen julkisen palvelun tehtävien toteutumiseen on korkealla: 59 % hyvin tai erittäin hyvin, tyytymättömiä 14 % (**taulukko 3**)
- **Yhteenveto:**
 - Suuri enemmistö kansalaisista kokee Ylen toteuttavan julkisen palvelun tehtäviään hyvin tai erittäin hyvin
 - Välittömiä paineita lain muuttamiseksi ei näytä esiintyvän
 - Eurooppalaisesta medianvapaussäädös velvoittaa valtion varmistamaan pitkäjänteisen rahoituksen – muutos lakiin Televisio- ja radiorahastosta?

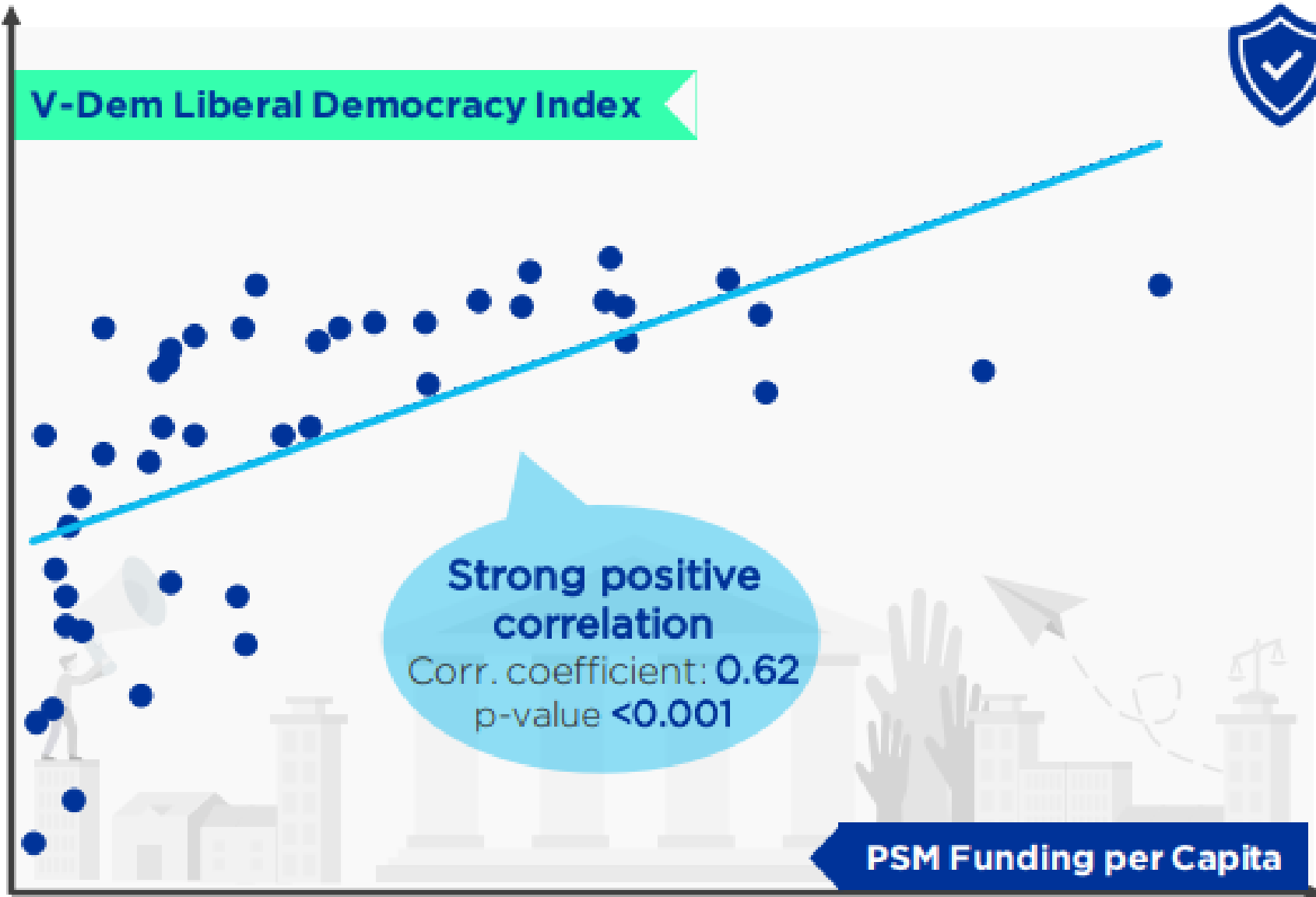
V-Dem Liberal Democracy Index

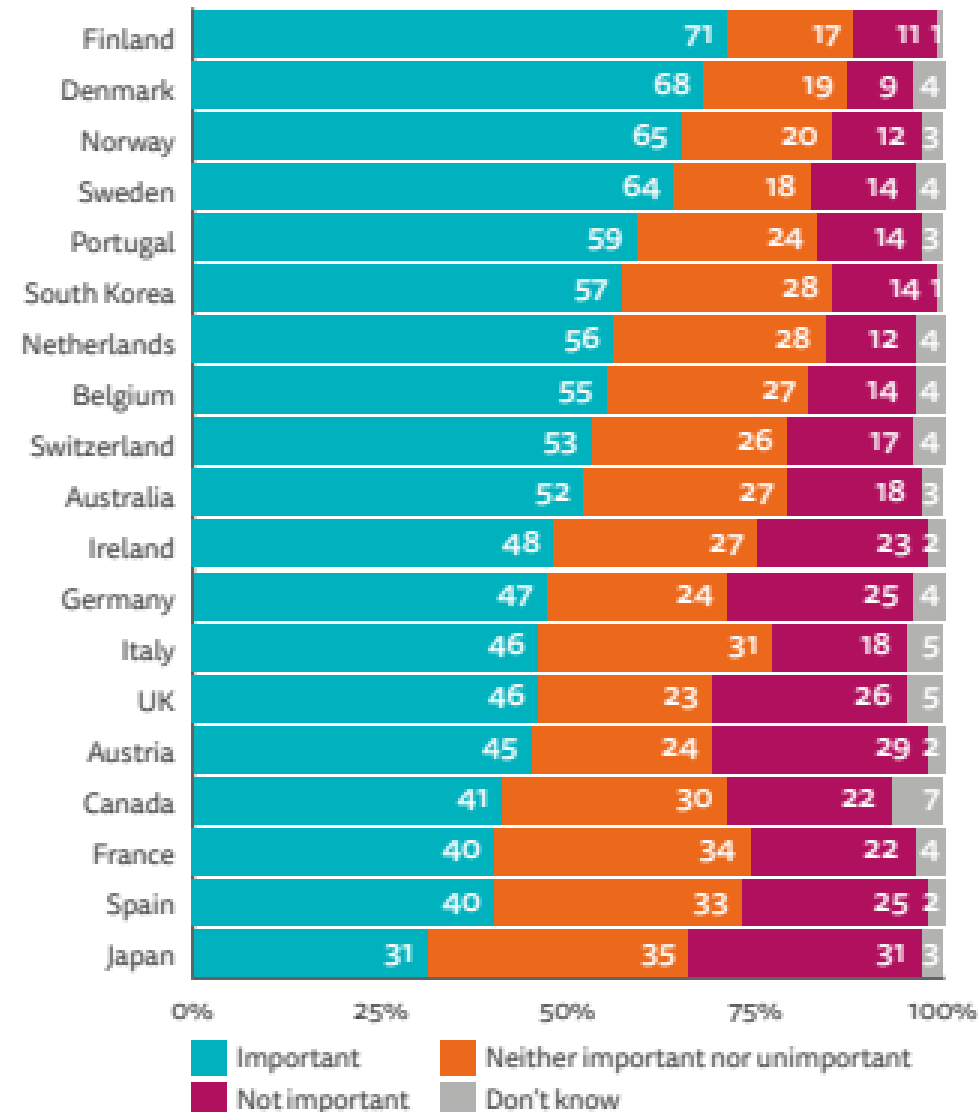
Strong positive
correlation

Corr. coefficient: 0.62
p-value <0.001

PSM Funding per Capita

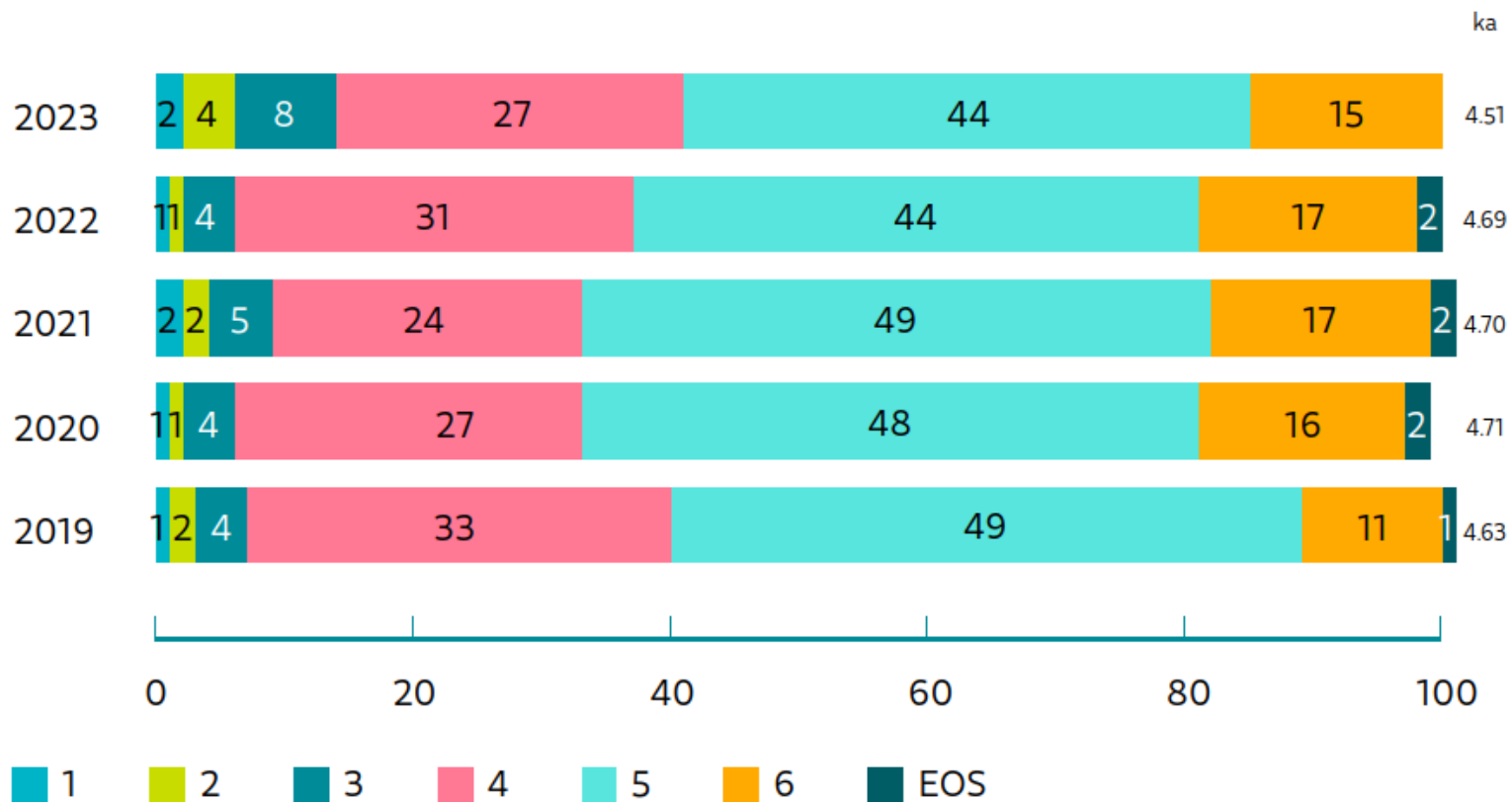

PROPORTION THAT SAY PUBLIC SERVICE MEDIA ARE IMPORTANT TO THEM PERSONALLY – SELECTED COUNTRIES

Q1_PSM_2023g_1. 'How important, or not, are publicly funded news services such as <brand> to you personally? Base: Total sample in each country = 2000.

Miten hyvin Yle on kokonaisuutena onnistunut julkisen palvelun tehtävässään, prosenttia

1 = erittäin huonosti 6 = erittäin hyvin n = 1 000

Lähde: Vastaajat yli 15-v., Ylen arvo suomalaisille, Norstat 2023, IROResearch Oy
2020–2022, Taloustutkimus Oy 2019

2. Kiristyvää kilpailu kaupallisen median kanssa

- Kahdenlaisia paineita (mm. Medialiitto, Sanoma konserni):
 1. **Ylen tarjontaa on rajoitettava uutis- ja ajankohtaistuotantoon**
 - Vähemmän viihde- ja kulttuuritarjontaa
 2. **Ylen on keskityttävä perinteiseen television- ja radiotoimintaan**
 - Videotarjontaa verkossa supistettava (Yle Areena)
 - Tekstipohjaista journalismia verkossa rajoitettava
 - Ei podcast-lähetyksiä
 - Ei opetusaineistoja
- **Kumpikaan vaatimus ei vastaa EU:n säädöksiä eikä Yle-lain velvoitteita:**
 - Amsterdamin pöytäkirja 1997, EU:n komission tiedonanto 2009, EU:n mediavapaussäädös 2024
 - Yle-lain 7§: ”Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja tulee tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti.”

- EU:n mediavapaussäädös 2024:

- Johdanto 18: ”Jäsenvaltioiden perustamalla julkisilla tiedotusvälineillä on erityinen rooli media-alan sisämarkkinoilla ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden turvaamisessa, sillä niiden tehtävänä on varmistaa, että kansalaiset ja yritykset saavat erilaista sisältötarjontaa, mukaan lukien laadukasta tietoa ja puolueettomia uutisia.
- Ne tarjoavat foorumin julkiselle keskustelulle ja keinon edistää yksilöiden laajempaa demokraattista osallistumista.
- Tiedotusvälineiden moniarvoisuus voidaan taata ainoastaan varmistamalla asianmukainen moniarvoisuus, joka heijastuu julkisten tiedotusvälineiden sisältötarjonnassa.”
- 2.1.13a: **Tiedotusvälineiden moniarvoisuudella** ”tarkoitetaan sitä, että julkisessa keskustelussa esiintyy erilaisia näkökulmia, analyyseja ja mielipiteitä, mukaan lukien vähemmistössä olevat kannat ja mielipiteet, joita monen toisistaan riippumattoman omistajan hallussa olevat mediapalvelujen tarjoajat levittävät esteettömästi eri mediakanavilla ja medioissa,
- sekä sitä, että tunnustetaan yksityisten kaupallisten mediapalvelujen tarjoajien ja julkisten mediapalvelujen tarjoajien rinnakkaiselo”

3. Ylen isot haasteet

- **Miten vähennetään vastakkainasettelua ja rakennetaan luottamusta**
 - Miten Yle voisi edistää rakentavaa ja asiallista kansallista keskusteluilmapiiriä?
 - Miten luodaan sellaisia yhteisiä kokemuksia, jotka yhdistävät kansalaisia ja luovat kansallista yhteenkuuluvuutta?
 - Miten annetaan ääni niille, jotka eivät tule kuulluksi?
- **Miten vastataan uutistarjonnan kaventumiseen ja uutisten välttämiseen**
 - Suomessa lopetettu vuoden 2010 jälkeen 45 sanomalehteä; toimittajinen määrä laskenut 3166:sta 2280:een; tv- ja radio-uutisten määrä vähentynyt
 - Miten turvataan suomalaisen mediakentän monipuolisuus ja moniäänisyys (Yle-lain 7a§)?
 - Miten torjutaan lisääntyvää (erityisesti nuorison) uutisten välttelyä ja uutisväsymystä?
- **Miten edistetään mediapalvelujen helppokäyttöisyyttä**
 - Miten helposti Ylen palvelut ovat kaikkien saatavissa (universalismi-periaate)?
 - Onko kaikkein vaikeimmin tavoitettavat yleisöryhmät saavutettu?

4. Yle-lain muutostarpeet ja rahoitus

- **Tutkimusten ja selvitysten pohjalta ei ole näkyvissä suuria tarpeita Yle-lain muutoksille**
 - Mahdolliset muutokset edellyttävät tutkimukseen perustuvia tarpeita
 - Tarvitaan laajempi tutkimus suomalaisen mediakentän muutoksista
 - Mahdollinen muutos: lain uudelleennimeäminen EU:n terminologian mukaan:
Laki julkisen palvelun mediasta
- **Ylen rahoitus mahdollistaa nykymuodossaan Yle-lain toteuttamisen**
 - Rahoitus edustaa pohjaismaista keskitasoa
 - EU:n mediavapausasetus: “riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat monivuotiset taloudelliset resurssit” – asettaa jäsenvaltiolle uusia velvoitteita
 - Riittääkö nykyinen rahoitus edellä kuvattuihin isoihin haasteisiin vastaamiseen?